

πανελληνίους ἑορτάζει τῆς, τὸ θέατρό τῆς, τὴν ποίησι, τὴν μουσικὴν, τὴν τέχνη, μὲ τοὺς ναοὺς καὶ τὰ γαλματὰ τῆς... Πρέπει νὰ εἶναι ὁ διδάσκαλος ὁ μουσικὸς κλειδοῦχος τῆς ὁμορφίης τῶν Ὀμηρικῶν στίχων, ποὺ ἀπαγγέλλοντάς τοὺς ἔχει νὰ τοὺς μεταγγίσῃ τῇ συγκίνησίν του ἀπὸ τὴν σκηνὴν μιᾶς Ἀντρομάχης καὶ νὰ τοὺς συντρομάξῃ μὲ τὸν βαρὺν θυμὸ τοῦ Ἀχιλλεύου, πούναι τὸ αἰώνιον κάτοπτρον τῆς ἀντρεωμένης ἀρχαίας Ἑλληνικῆς φυλῆς μαζί μὲ τὸν ἄλλον ἀντιπρόσωπόν της ποὺ ζῇ ἀκόμα ἀνὰ μεσὸ μας, τὸν πολὺμητιν Ὀδυσσεύς... Καὶ ἐπειδὴ ὡς χθὲς ἐλεγόμεθα δεῦλοι, καὶ ἐπειδὴ σήμερον ἡ τύχη μας καὶ αὐτὴ ἡ ὑπαρξίς μας εἶναι τόσον θλιβερά, τόσον οἰκτρά καὶ ἐπικίνδυνος μετέωρος, καὶ ἐπειδὴ περιζωνόμεθα ἀπὸ τόσον δυσκολομάντευτα γιὰ τὸ μέλλον σύννεφα χαλασμοῦ καὶ ἀποπνιχτικῆς ποντοσυμῆς, καὶ αἰσθανόμεθα ἤδη τὰς πρώτας πιέσεις τῆς συμπεκνωμένης βαρείας ἀτμοσφαίρας, ποὺ ἐκθλίβουσα ἕνα ἔθνικὸ ἀντιπρόσωπό μας τὸν κάμνει νὰ ἐρεῦγεται σφαδασμοῦ κραυγὴν γιὰ τὸν ἐθνισμό μας, ἐπειδὴ αἱ πρὸ αἰώνων πονηραὶ ἡμέραι μας δὲν μας ἐγκατέλειψαν, πρέπει, τὸ σπουδαιότερον, ὁ Νεοέλληνας Διδάσκαλος νὰ εἶναι ὁ κηρύξ τῆς Ἑλληνικῆς ιδέας εἰς τὰς ψυχὰς καὶ τὰς καρδίας τῶν Ἑλληνοπαίδων μαθητῶν του, πρέπει νὰ εἶναι ὁ ἴδιος τοῦ Γένους Ἀπόστολος. Τοὺς μαθητὰς του νὰ γαπήσῃ καὶ ἐκεῖνοι τὸν διδάσκαλόν των. Νὰ κατέλθῃ μέχρις αὐτῶν, ἵνα τοῦ ἀναβιδάσῃ νὰ τοὺς εἶναι τὸ ἐν μέτρῳ μυσταγωγὸς εἰς τοὺς κόσμους τῆς σκέψεως, τῆς γνώσεως τῶν βιβλίων, τῶν ιδεῶν, εἰς τὰ διδάγματα τῆς πείρας γιὰ τὴ Ζωὴ καὶ τὰλλα τὰ ἐγκόσμια ποὺ ἡ ἡλικία του καὶ αἱ σπουδαί του τοὺς προέλαβε εἰς τὴν μεταξύ ὧν τούτων γνωριμίαν του. Νὰ σταθῇ εἰς αὐτοὺς ἡ σώφρων χειραγωγίς εἰς τοὺς ἀνοικτοὺς τῆς ἀπελευθερωμένης σκέψεως ὁρίζοντας. Καὶ ἡ ἀγάπη του καὶ ἡ συναίσθησις τῆς ἐθναποστολῆς του νὰ τὸν κάμνῃ νὰ τοὺς ὀδηγῇ ἔξω ἀπὸ τοὺς στενοὺς τοίχους τοῦ Σχολείου στὸν ἰλευθερον ἀέρα καὶ στὴν νὰν τῆς φύσεως ἀνάμεσα νὰ τοὺς ἀνοίγῃ τὰ μάτια του στὴς αἰῶνες εἰκόνες: στὸν οὐρανὸν, στὴ θάλασσαν, στὰ βουνά, στὰ δένδρα, στὰ χρώματα, στοὺς ἤχους τῶν πουλιῶν, στὴς αὖρας τὰ μουσικὰ μιλήματα καὶ στὴ θολωμένη ἀκόμα τῆς πόλεως ἀπείχῃσι. Πάντα δυὸ λόγια νάχῃς νὰ τοὺς πῇς ἀπλῆς φιλοσοφίας καὶ ἀφοῦ νιώσῃς πῶς ἀπλώθηκαν τὰ φύλλα τῆς καρδίας των δεκτικὰ, καὶ αἱ ψυχαὶ των εὐρίσκονται σὲ ὦρα γλυκεῖα καὶ πρόσφορη, στάσου καὶ ἱερούργησε μέσα των. Καὶ φλόγισέ τοὺς μὲ τὴν πύρα τῆς ἁλλης, τῆς ὁμοαίματης φυλῆς, ποὺ πνέει μέσα ἀπὸ τὰ δημοτικὰ μας ἄσματα, πότε μὲ ἀκράτητον πολεμικὴν ἀλαλαγμὸν, πότε μὲ τὸ παλληκαρῆσιον τὸ ξεφάντωμα, καὶ ἄλλοτε μὲ τὸ πένθιμον, τὸ καρδιοβόρο καὶ τ' ὀλοφύχον ὀδυνηρὸ στενὸ νεκροζεύφημα τῶν τετρακοσίων τῆς ἁγίας Σοφίης σημαντῶν. Στάσου καὶ ἱερούργησε μὲ τ' ἅγιον τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ ψάλτου τῆς ἐλευθερίας, ἐξήγησέ τοὺς τὰ προγονικὰ τῆς φυλῆς αἰσθήματα μὲ τὸν Ἀστραπόγιαννον καὶ τὸν Λαμπέτη τοῦ Βαλκανίτη, καὶ χάρισέ τοὺς μιὰ τοῦ ἐθνισμοῦ των ἀγκυλίας καὶ χαροποίησε τὸ Ἑλληνικὸν τοὺς φίλτρο μὲ τὴν ὠραία ψυχὴ τοῦ Σουλιωτόπουλου, τοῦ νέου Ὀμηρίδου, τοῦ ποιητοῦ τοῦ Κρυστάλλου. Καὶ τὴν μουσικὴν στιγμήν ποὺ βυθίζεται ὁ ἥλιος εἰς τὴν θάλασσαν καὶ τὸ φῶς του οὐδὲν στὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων καὶ ἡ ἀόρατη παρουσία μιᾶς ψυχῆς ὀλόγυρ' ἀπλωμένης ἀπὸ μιᾶν ἀνεξερεύνητην δύναμιν ἀφίνει βαθύλαλον ἤχον

στοῦ λογιζομένου, ὁμίλησέ τοὺς τότε μὲ ἀνεμῶδες φρόνημα γιὰ Πατρίδα καὶ ἐξόρισέ τοὺς στὴν Ἀγάπην τῆς... Συγγνώμην, ἀγαπητοὶ κύριοι, διότι ἐμάκρυν τὸν λόγον μου. Ἀλλ' ἤδη σὰς ἐξέθεσα τὴν λογιδοσίην μου, ὡς διδασκάλου μου ἀρκεῖ μόνον μὲ ἀνυπόκριτον θάρρος μπροστὰ εἰς τοὺς ἑνδεκα τοὺς μαθητὰς μου, ὅτι εἶναι πλέον συναισθημένοι ἐφηβοί, μὲ ἀρκεῖ νὰ σὰς εἶπω ὅτι οἱ μαθηταὶ μου οὗτοι εἰς ὅλους τοὺς ἀνωτέρω λόγους μου θὰ ἀνεγνώρισαν τὸν διδάσκαλόν τους.

Ὀλίγιστα ἀκόμη καὶ φτάνω εἰς τὸ τέλος. Ἐδίδασκα ἐφέτος τὸν Κρίτωνα τοῦ Πλάτωνος Γραμματολόγικον, περὶ Ἑπικῆς καὶ Λυρικῆς Ποιήσεως, τίς σκαρὰ στοιχεῖα τῆς ἱλιάδος, τὸ Α. Ζ. Σ. Χ., Θουκυδίδην: τὸν Ἐπιτάφιον τοῦ Περικλέους καὶ τὰς ἑλλας δημογορίας τοῦ Βου βιβλίου, ἀποσπασματικὰ λυρικῶν Ἑλλήνων: Πινδαρόν, Σαπφόν, Τυρταίον, Σιμωνίδην, Ἀνακρέοντα καὶ ἄλλων, καὶ ἐν εἰδύλλιον ἀπὸ τὸν Θεόκριτον. Πρὸς δὲ ἐκθέσεις ἐντυπώσεων καὶ ἐπὶ τινῶν ἄλλων θεματικῶν, ὀλίγας μὲν, ἀλλ' ὅσας μὰς ἐπέτρεπεν ὁ πρὸς τοῦτο ἀφιερωμένος χρόνος. Ἐν τέλει διὰ λόγους γνωστοὺς εἰς τοὺς πλείστους καὶ τοὺς ὁποίους δὲν μοὶ μένει καιρὸς νὰ ἀναπτύξω, κατακρίνω τὸν νομοθετησαντα περὶ τῶν μεγάλων καὶ μάλιστα τῶν προσωρικῶν θερινῶν ἐξετάσεων. Διότι ἵνα παραλείψω τὸ ὅτι σκοτώνει τὸν μαθητικὸν ἐγκέφαλον ἡ ἐξαντλητικὴ ἐπιστρώσεως τῆς ὁλοχρονίου διδασκαλίας ὅλης καὶ παραλύει τὴν καρδίαν τῶν μαθητῶν ἡ ἀγωνία καὶ ὁ ἐκ τοῦ φάσματος τούτων φόβος, γίνονται αἱ ἐξετάσεις αὗται, αἱ ἐνώπιον ἀρχῶν καὶ ἐξουσιῶν καὶ λοιποῦ παμπληθοῦς ἀκροατηρίου καὶ ἡκιστα ἰδίως κριτοῦ, ἡ αἰτία τῆς ἐπιτακτικῆς ἀνάγκης τῆς ἐκμαθήσεως ἐμπλαστρείδων καὶ ὅλων μηχανικῶς καὶ τροχάδην καὶ ἐν καλπασμῷ ἀραδιαζομένων καὶ κατ' ἐρωταπόκρισιν, διδασκαλῶν καὶ μαθητοῦ, ἐκτυλισσομένων ὀλιγαριθμῶν καὶ ὅλων τυπικῶν γνώσεων, ἀποθαρσυνουσὶν τὸν μὴ γνωρίζοντα συνήθως ἀκροατήν, καὶ ἕνεκα τούτου πολλὰκις προτιμωμένων καὶ δι' εὐκολίαν ἀκόμη καὶ δι' ἑλλείψιν χρόνου καὶ ζήτησις πρὸς κατὰλληλον προπαρασκευῆν, προτιμωμένων, λέγομεν, ἀπὸ τῶν ὅλων ἀδύνατον νὰ ἐπιδειχθῇ ἀληθινὴ διδασκαλία, τὴν γενομένην καὶ συντελεστικὴν εἰς τὴν μόρφωσιν τοῦ χαρακτῆρος. γυμνασὶν τῆς σκέψεως, ἀφύπνισιν τῆς ἰδιοφυΐας καὶ τῶν φυσικῶν αὐτῶν προτερημάτων, τὴν ἐνδεῆσιν τέλος διδασκαλίαν πρὸς ἐνοφθαλμισμὸν αἰσθημάτων καὶ πόθων μελλόντων νὰ ἐκκεντρίζουν αὐτοὺς εἰς ἐπιτέλειαν τοῦ ἐν τῇ ἰδίᾳ προσεχέῃ σταδίῳ προορισμοῦ αὐτῶν, ὡς ἀνθρώπων ἀνηκόντων εἰς οἰκογένειαν, κοινωνίαν καὶ ἔθνος. Παύων, εὐχαριστῶ τὸν αἰδεσιμώτατον ἀρχιερατικὸν ἐπίτροπον καὶ τὴν πενταμελῆ ἰσορείαν, οἱ τινες μὲ διώρισαν Διευθυντὴν τῆς «Νικηφορείου Ἑλληνικῆς Σχολῆς». Τοῦ πῶς ἐξετέλεσα τὸ καθήκον μου κριτὴν μόνον ἔχω τὴν συνείδησίν μου. Ἀπερχόμενος δὲ εἰς τὴν ἐστὶν τῶν γραμμάτων καὶ τῆς μορφώσεως, ὅπερ ἦτο ὁ δικαῖος πόθος μου, σὰς εὐχαριστῶ μὲ ἀνοικτὴν καρδίαν ὅλους, ἀρχοντας καὶ ἀρχομένους καὶ χωρὶς καμμιᾶν ἀλαζονείαν κάμνω μιᾶν εὐχὴν στὴν πατρίδα μου: νὰ μὴ βλαστοβολήσῃ δηλ. ὁ ἐν σπέρματι εἰς τὴν ψυχὴν μου ὑπάρχων πεσσιμισμὸς καὶ πυρρωνισμὸς διὰ τὰ κοινωνικά μας, γιὰ τὴν ὑπηρετήσω στὸ μέλλον ὠφέλιμα ὡς Διδάσκαλος.

Κάλυμνος, 15 Ἰουνίου 1909.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑ. ΖΕΡΒΟΣ
Δ. Φ.

Η ΜΟΔΙΣΤΡΟΥΛΑ

Ἐκεῖνος ἡ χαρὰ τῆς καὶ ἡ ζωὴ τῆς ζωῆς τῆς ἐκεῖνος.

Ὅλη μέρα καθισμένη κοντὰ στὸ παραθύρι μὲ τὴ γλάστρα τῆς κίτρινης βιολέτας καὶ ὀρνοντας μὲ τ' ἀδύνατα δαχτυλάκια τὸ βελόνι ποὺ τῆς εἶδνε φωμί, ἐκεῖνον ἐσυλλογίζετο.

Καὶ σὰν τὸν εἶδε, κοκκίνιζαν καὶ γίνονταν

ἀπριλιάτικα τριαντάφυλλα τὰ χλωμά τῆς θωρίδας τῆς κρέμας. Καὶ ἐνῶ ὁ πυρετὸς τοῦ ἔρωτα τῆς ἀναβετὴν ὠραία ἐκείνη πυρκαϊὰ στὴν ὄψιν καὶ στὰ σκεπτικὰ καὶ μεγάλα τῆς μάτια, ποὺ κολυμποῦσαν ἔξαφνα μέσῃ σὲ πέλαγο τόσο φωτολουσμένο ποὺ ἐθαμπονῶσαν νὰ τὸ κοιτάξῃς, τὰ χέρια τῆς ἐπάγωναν καὶ τ' ἀδύνατα δαχτυλάκια ἔσπρναν μὲ κόπο καὶ τρεμουλιαστὰ τὸ βελόνι.

Κ' ἔσκυβε τὸ κεφάλι στὸ ράφιμον ἡ φτωχὴ μοδιστροῦλα, ἐνῶ στὴ σκάλα ἐκούγονταν ἐκεῖνος ν' ἀνεβαίνει. Κι ὅσο τὰ πατήματα τοῦ πλησίαζαν, τόσο τῆς καρδίας τῆς οἱ χτύποι γίνονταν δυνατώτεροι.

Τὸν εἶδε κρυφὰ ἀπὸ τὴ μισανοιγμένη πόρτα νὰ περνᾷ τὸ στενὸ διάδρομον καὶ νὰ μπαίνει στὴν κάμαρα ποὺ τοῦ εἶχανε νοικιασμένη.

Ψηλὸς καὶ καλοκαμωμένος, μὲ τὰ ὠραία του μάτια καὶ τὴ μουσικὰ του φωνή, σκλάβωσε χωρὶς νὰ τὸ καταλάβῃ ἀπὸ τὸν καιρὸ ποὺ ἦρθε καὶ κάθισε στὴν κάμαρα ἐκείνη ἐδῶ καὶ λίγους μῆνες, τὴν καρδίαν τῆς μικρῆς μοδιστροῦλας.

Κάπου-κάπου μονάχα τὴν εἶδε, γιατί μόνο ἡ μητέρα τῆς καὶ ἡ μικρὴ τῆς ἀδελφὴ τὸν ἐπεριποιούντο.

Αὐτὴ ἔραβε ἀπὸ τὸ πρωὶ ὡς τὸ βράδυ, συχνὰ καὶ τὴ νύχτα ἀκόμη, γιὰ νὰ προφτάσῃ τὴ δουλειὰ ποὺ δέχονταν νὰ κάμῃ. Καὶ κοκκίνιζαν ἀπ' τὴν ἀγρύπνια, τὴν προσήλωσιν καὶ τὸν κόπο τὰ ὠραία τῆς μάτια, καὶ χλωμιάζε πρὸ πολλοῦ τὸ λουλουδιένον προσωπάκι τῆς. Μοναχὴ τῆς τότε ἔκριναν καὶ μοναχὸ ζωντανέμα τῆς εἶτανε νὰ περιμένῃ ν' ἀντικρίσῃ ἐκεῖνον, ν' ἀκούσῃ στὴ σκάλα τὰ βήματά του, νὰ ρουφήξῃ ἀπὸ μακριὰ τὸ μέλι τῆς μουσικῆς τοῦ φωνῆς.

Καὶ σὰν ἐμπνέει στὴν κάμαρά του καὶ ἡ πύρτα ἐκλείνει, σήκωνε ἡ μοδιστροῦλα πάλι τὸ κεφάλι, ἄφινε τὴ βελόνα καὶ τὰ μάτια τῆς, τὰ ὠραία καὶ δειλὰ τῆς μάτια, ἐκλουθοῦσαν γιὰ ὥρα πολλὴ μ' ἐπιμονὴ καὶ προσοχὴ παραξένη, τὰ ἀπὸ τὰ σύγνεφα ποῦφεναν ἀργὰ-ἀργὰ σὰ συλλογισμένα στὸ γαλάζιον οὐρανόν.

Πῶς ἤθελε, πῶς ἤθελε νὰ ξέρῃ τί ἔχει στὸ νοῦ τοῦ ὁ ἀγαπημένος. Ἄν εἶτανε δυνατό νὰ τὸν ἀκούθοῦσε παντοῦ καὶ ἀγνώριστον, δειλὴ, ταπεινὴ καὶ κρυμμένη νὰ βλέπῃ ποῦ πηγαίνει, νὰ μαζῇ, ἂν γιὰ καμμιὰ λαχταρᾷ.

Ἄ! δὲ γίνεται. Γιὰ κάποιον θὰ πονῇ τ' ὁμορφοτ' ἀρχοντόπουλο καὶ οὔτε θὰ συλλογιστῇ ποτὲ πῶς μιὰ φτωχὴ μοδιστροῦλα στὸ πλάγι τοῦ λιώνει ἀπὸ ἀγάπην.

Κι ὅμως τὸ συλλογίστηκε, τὸ κατὰλαβε στὸ ὕστερον πῶς ἡ χλωμὴ καὶ ἁμνηστικὴ ἐκείνη μικρὴ, καρτερεῖ μὲ λαχτάρη καθὶ φορὰ τὸν ἐρχομὸ του.

Γι' αὐτὸ τώρα ἀνάμεσά ἀπ' τὴ μισανοιγμένη πόρτα τῆς κάμαρας, ποὺ ἐκείνη ἔραβε, ἔρριχνε τίς ὠραίες τίς φωτεινὰς τοῦ ματιῆς.

Γι' αὐτὸ πρώτη φορὰ τότε ὕστερα ἀπὸ τόσον καιρὸ ποὺ βρισκότανε στὸ σπῆτι τοῦ, τὸν ἔκρινε νὰ τραγουδῇ μὲ μιὰ φωνή! Παναγίᾳ μου, τί γλυκεῖα φωνὴ εἶταν ἐκείνη! κατὶ ὁμορφὰ καὶ τρυφερὰ τραγουδάκια ποὺ μιὰ χλωμὴ ὁμορφὴ ὀνοῦσαν πάντα. Κ' ἡ μοδιστροῦλα ἄφινε γιὰ ὥρες τὸ βελόνι καὶ ἔγερνε τὸ κατωκρὲ κεφάλι: στὰδύνατο χεράκι τῆς καὶ ἄκουε καὶ ἔκουε καὶ ρουφούσε σὰ μέλι ἀγνώριστο, μέλι θεῖο καὶ ὀνειρεμένο τὴν ὠραία ἐκείνη τῆς ἀγάπης μουσική.

Γιατί νὰ μὴν εἶναι πλούσια, νὰ μὴν εἶναι καὶ αὐτὴ ἀρχοντοπούλα, νὰ ἔχῃ τουλάχιστον τὸ δικαίωμα νὰ ἐλπίσῃ τὴν ἀγάπην του;

Καὶ τὸ τραγοῦδι ἐκλουθοῦσε στὴν πλαγιὴ τὴν κάμαρα ὅπου ὁ νέος ἐτοίμαζε ἕνα μουσικοβλήσιμο χαρτί τριανταφυλλένιο, νὰ γράψῃ ποιὸς ξέρει τί.

Καμμιὰ φορὰ χτυποῦσε ἡσυχὰ τὴν πόρτα καὶ ζητοῦσε εὐγενικὰ ἀπὸ τὴ μοδιστροῦλα ἕνα βελόνι, ἕνα ψαλίδι. Κ' ἐνῶ ἐκείνη σηκώνονταν μὲ ταραχὴ καὶ χλωμιάζοντας καὶ κοκκινίζοντας ἔβγαινε γιὰ ὥρα νὰ βρῇ τὸ ψαλίδι ποὺ εἶτανε μπροστὰ τῆς, ἐκεῖνος τὴν κοίταζε ἀπὸ ψηλὰ ἐπιμονὰ καὶ μὲ κά-

Και ο θόρυβος ξακολουθούσε από τα μπαούλα που έσπαιναν και τις μπάλες που κατακυλούσαν και κατέβιζαν από την κάμπρα εκείνου, κάτω στο δρόμο άπάνω σι κάρσο.

Κ' ἐνὶ ἐκεῖνος κάθιζε στὴν καινούρια κάμαρά του, ἀπ' ὅπου μπορούσε καλλίτερα νὰ βλέπει στὸ σπῆτι τὸ ἀντικυρυνό, τὴ χρυσωμένη κόρη ποὺ τὸν ἐθάμπησε, ἢ μεδιστρύλα μετ' κομμένη μάτια καὶ φαρμακωμένη καρδιά, ἔσπερε τὰ βελόνι στὸ αἰώνιο ῥάψιμό της. Εἶταν δουλειὰ βιαστική, ἔπρεπε νὰ τὴν

Και η κίτρινη βιολετίτα εσκόρπιζε ολοένα πονετικά τή μεσοκοιλιά της, και η μοδιτρούλα έβερνε μί κίπο τή βελόνι πού τής έδινε ψωμί, ενώ έννοικωθε πώς είταν τόσο κουρασμένη, τόσο αδύνατη και τόσο πονούσε, πού ήθελε νά ξαπλώθει στό στρώμα και νά μήν ξανκτακωθεί πιά...

ΚΛΕΑΡΕΤΗ ΔΙΠΛΑ

ENEPIHTIKON

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

Δραχ. /401,681,368.31/ 404,325,227.12

Ὁ Ὑποδιευθυντὴς τοῦ Λογιστηρίου
Δ. Α. ΚΑΡΑΤΖΑΣ